

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон: 0-800-505-240,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua Код ЄДРПОУ 00032106
web: <https://bank.gov.ua>

NATIONAL BANK OF UKRAINE

9, Instytutska St., Kyiv, 01601, Ukraine
phone: +380 (44) 298-65-55,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>

Адресатам (за списком розсилання)

Щодо дотримання законодавства
у сфері споживчого кредитування

З метою забезпечення дотримання фінансовими установами вимог Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення державного регулювання ринків фінансових послуг” від 22.11.2023 № 3498-IX (далі – Закон № 3498-IX) та у зв’язку з надходженням запитів від асоціацій фінансових установ та окремих фінансових установ надаємо роз’яснення щодо виконання окремих вимог Закону № 3498-IX.

1. Щодо розрахунку денної процентної ставки.

Законом № 3498-IX внесені зміни, зокрема, до Закону України “Про споживче кредитування” (далі – Закон).

Так, пунктом 1² частини першої статті 1 Закону визначено, що денна процентна ставка – це загальні витрати за споживчим кредитом за кожний день користування кредитом, виражені у процентах від загального розміру виданого кредиту.

Денна процентна ставка (далі – ДПС) розраховується у процентах за формулою, що наведена у частині четвертій статті 8 Закону, а саме:

$$\text{ДПС} = (\text{ЗВСК} / \text{ЗРК}) / t \times 100\%, \text{ де}$$

ДПС – денна процентна ставка;

ЗВСК – загальні витрати за споживчим кредитом;

ЗРК – загальний розмір кредиту;

t – строк кредитування у днях.

Отже, для цілей обчислення ДПС, як і для цілей обчислення реальної річної процентної ставки, визначаються загальні витрати за споживчим кредитом, тобто витрати споживача, пов’язані з отриманням, обслуговуванням та поверненням кредиту, **включаючи проценти за користування кредитом**,

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Лобайчук Ольга Володимирівна

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000400D00005B8A0000

Дійсний до: 03.07.2025 14:18:19

Національний банк України

14-0004/3433

від 15.01.2024 17:35

комісії та інші обов'язкові платежі за додаткові та/або супутні послуги кредитодавця, кредитного посередника (за наявності) та третіх осіб (пункт 4 частини першої статті 1 Закону).

Відповідно до частини другої статті 8 Закону до загальних витрат за споживчим кредитом включаються:

доходи кредитодавця у вигляді процентів;

комісії кредитодавця, пов'язані з наданням, обслуговуванням і поверненням кредиту, у тому числі комісії за обслуговування кредитної заборгованості, розрахунково-касове обслуговування, юридичне оформлення тощо;

інші витрати споживача на додаткові та/або супутні послуги, які підлягають сплаті на користь кредитного посередника (за наявності) та третіх осіб згідно з вимогами законодавства України та/або умовами договору про споживчий кредит (платежі за послуги кредитного посередника, страхові та податкові платежі, збори на обов'язкове державне пенсійне страхування, біржові збори, платежі за послуги державних реєстраторів, нотаріусів, інших осіб тощо).

До загальних витрат за споживчим кредитом не включаються:

1) платежі, що підлягають сплаті споживачем у разі невиконання його обов'язків, передбачених договором про споживчий кредит;

2) платежі з оплати товарів (робіт, послуг), які споживач зобов'язаний здійснити незалежно від того, чи правочин укладено з оплатою за рахунок власних коштів споживача чи за рахунок споживчого кредиту.

З метою правильного розрахунку та для уникнення недобросовісних практик розрахунку денної процентної ставки, нижче наведено приклад виходячи з таких умов кредитування:

Загальний розмір кредиту – 30,0 тис грн;

Строк кредитування – 30 днів;

Процентна ставка за кредитом, фіксована – 0,40% від загального розміру кредиту (щоденна);*

Одноразова комісія за видачу кредиту – 2,50% від загального розміру кредиту;

Комісія за використання кредиту – 3% від загального розміру кредиту (щоденна);*

Одноразова комісія за реєстрацію позичальника через систему віддаленої ідентифікації BankID – 32,00 грн;

Комісія за обслуговування особистого кабінету позичальника – 10 грн (щотижнево).

*Відповідно до умов договору нарахування процентів та комісії за використання кредиту здійснюється щоденно протягом строку кредитування. День надання та повернення кредиту враховується при нарахуванні процентів та зазначеної комісії.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Лобайчук Ольга Володимирівна

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000400D00005B8A0000

Дійсний до: 03.07.2025 14:18:19

Національний банк України

14-0004/3433

від 15.01.2024 17:35

За таких умов кредитування загальні витрати за споживчим кредитом (ЗВСК) становлять **31422 грн** (3600 (проценти за кредитом) + 750 (одноразова комісія за видачу кредиту) + 27000 (комісія за використання кредиту) + 32 (комісія за реєстрацію в BankID) + 40 (комісія за обслуговування Особистого кабінету)).

Відповідно, ДПС = $(31422/30000)/30 \cdot 100 = 3,4913\%$.

При цьому згідно Закону № 3498-IX максимальний розмір денної процентної ставки не повинен перевищувати:

- протягом перших 120 днів з дня набрання чинності Законом № 3498-IX - 2,5% (до 22.04.2024 включно);
- протягом наступних 120 днів – 1,5% (до 20.08.2024 включно);
- починаючи з 241 дня з дня набрання чинності Законом № 3498-IX – 1% (з 21.08.2024).

Відповідно укладення договору споживчого кредиту на вищезазначених умовах кредитування є порушенням вимог Закону № 3498-IX починаючи з:

- 24.01.2024 для надавачів фінансових послуг (окрім банків) та надавачів допоміжних послуг (з урахуванням пункту 4 Розділу II “Прикінцеві та перехідні положення” Закону № 3498-IX);
- 24.03.2024 для банків (з урахуванням абзацу третього пункту 3 Розділу II “Прикінцеві та перехідні положення” Закону № 3498-IX).

Окремо слід зазначити, що на ринку споживчого кредитування з’явилась практика укладання договорів на довгий період, але з обов’язковою умовою здійснення погашення у коротший строк, наприклад, через 14 днів після укладення кредитного договору. Такий підхід свідчить про свідоме заниження розміру ДПС за рахунок більшої кількості днів, на які ділиться значення співвідношення загальних витрат за споживчим кредитом до загального розміру кредиту (зокрема – за рахунок разових комісій та платежів, які сплачує споживач при оформленні позики).

Наголошуємо, що у випадку встановлення Національним банком України (далі – Національний банк) укладання договорів на таких умовах, при аналізі правильності розрахунку ДПС, з метою запобігання недобросовісним практикам розрахунку ДПС, Національним банком буде **враховуватися фактичний строк, у який споживач повинен здійснити погашення кредиту.**

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Лобайчук Ольга Володимирівна

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000400D00005B8A0000

Дійсний до: 03.07.2025 14:18:19

Національний банк України

14-0004/3433

від 15.01.2024 17:35

2. Щодо приведення документів та діяльності у відповідність протягом перехідного періоду

Відповідно до пунктів 3, 4 Розділу II “Прикінцеві та перехідні положення” Закону № 3498-IX фінансовим установам необхідно привести свою діяльність та документи у відповідність до вимог Закону № 3498-IX:

надавачам фінансових послуг, не зазначеним у пункті 3, та надавачам допоміжних послуг протягом 30 днів з дня набрання чинності Законом № 3498-IX (далі – Перехідний період);

банкам протягом 90 днів з дня набрання чинності Законом № 3498-IX (далі – Перехідний період).

Водночас згідно з пунктом 2 Розділу II “Прикінцеві та перехідні положення” Закону № 3498-IX встановлено, що зміни до Закону, внесені на підставі Закону № 3498-IX поширюються на договори про споживчий кредит, укладені до набрання чинності Законом № 3498-IX, якщо строк дії таких договорів продовжено після набрання чинності цим Законом.

Враховуючи наданий Законом № 3498-IX фінансовим установам Перехідний період за договорами, укладеними протягом Перехідного періоду, або строк дії яких було продовжено протягом Перехідного періоду, денна процентна ставка може перевищувати законодавчо встановлений максимальний розмір лише протягом Перехідного періоду та за умови, що строк виконання зобов’язань позичальника за такими договорами спливає до закінчення Перехідного періоду.

3. Щодо нарахування неустойки (штрафу, пені) та інших платежів, передбачених договором про споживчий кредит за прострочення виконання зобов’язань.

Пункт 6 Розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону викладено у новій редакції, відповідно до якої у разі прострочення споживачем у період з 1 березня 2020 року до припинення зобов’язань за договором про споживчий кредит, укладеним до тридцятого дня включно з дня набрання чинності Законом № 3498-IX, у тому числі того, строк дії якого продовжено після набрання чинності Законом № 3498-IX, споживач звільняється від відповідальності перед кредитором за таке прострочення. У тому числі, але не виключно, споживач у разі допущення такого прострочення звільняється від обов’язку сплати кредитором неустойки (штрафу, пені) та інших платежів, передбачених договором про споживчий кредит за прострочення виконання (невиконання, часткове виконання) споживачем зобов’язань за таким договором. Забороняється збільшення процентної ставки за користування кредитом з інших причин, ніж передбачені частиною четвертою статті 1056¹ Цивільного кодексу України, у разі невиконання зобов’язань за договором про споживчий кредит у період,

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Лобайчук Ольга Володимирівна

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000400D00005B8A0000

Дійсний до: 03.07.2025 14:18:19

Національний банк України

14-0004/3433

від 15.01.2024 17:35

зазначений у цьому пункті. Дія положень цього пункту поширюється, у тому числі, на кредити, визначені частиною другою статті 3 Закону.

Звертаємо увагу, що неустойка (штраф, пеня) та інші платежі, сплата яких передбачена договором про споживчий кредит, які були нараховані за прострочення виконання (невиконання, часткове виконання) зобов'язань за таким договором у період з 1 березня 2020 року до припинення зобов'язань за договором про споживчий кредит, укладеним до тридцятого дня включно з дня набрання чинності Законом № 3498-ІХ, у тому числі за договором про споживчий кредит, строк дії якого продовжено після набрання чинності Законом № 3498-ІХ, підлягають списанню кредитодавцем.

Слід зазначити, що на договори споживчого кредиту, які будуть укладатися після спливу тридцятого дня включно з дня набрання чинності Законом № 3498-ІХ вимога пункту 6 Розділу IV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону не поширюється.

Насамкінець наголошуємо, що фінансові установи зобов'язані неухильно дотримуватися вимог законодавства у сфері споживчого кредитування.

У разі порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг Національний банк має право у встановленому ним порядку застосувати заходи впливу, адекватні вчиненому порушенню.

Також зауважуємо, що при здійсненні нагляду у сфері споживчого кредитування, у тому числі контролю за дотриманням законодавства про рекламу споживчого кредиту, Національний банк має право застосовувати професійне судження, тому застерігаємо фінансові установи від створення юридичних конструкцій, з метою ухилення виконання вимог Закону № 3498-ІХ.

У випадку необхідності надання роз'яснень з інших питань щодо практичних аспектів реалізації Закону № 3498-ІХ просимо звертатись до Управління захисту прав споживачів фінансових послуг Національного банку на електронну адресу nbu@bank.gov.ua.

Начальник Управління захисту
прав споживачів фінансових послуг

Ольга ЛОБАЙЧУК

Виконавці:

Олена Комарова (044) 5273263

Олена Трояновська (044) 5273845

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Лобайчук Ольга Володимирівна

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000400D00005B8A0000

Дійсний до: 03.07.2025 14:18:19

Національний банк України

14-0004/3433

від 15.01.2024 17:35